

Očkovanie v ambulancii všeobecného lekára pre dospelých - praktický návod

Autor: MUDr. Danica Bezáková
ZS Zemianske Kostol'any

Imunologické minimum

Imunita je schopnosť organizmu reagovať na cudzorodé antigény, eliminovať ich a túto skúsenosť si zapamätať

Antigén je akákoľvek látka, časť mikroorganizmov, rastlinného alebo živočíšneho tkaniva a ich produktov, ktorá vyvoláva imunitnú reakciu v lymfoidných tkanivách

Imunologické minimum

Prirodzená špecifická imunita pasívna

- imunita získaná prestupom materských protilátok z placenty do plodu , kolostrom a materským mliekom kojencovi

Prirodzená špecifická imunita aktívna

- postinfekčná, nastupuje po prekonaní infečného ochorenia

Imunologické minimum

Pasívna umelá špecifická imunita

- homológne imunoglobulíny
- heterológne globulíny – zvieracie antiséra

Aktívna umelá špecifická imunita

- získaná podávaním očkovacích látok

Všeobecné zásady správneho očkovania

- transport a uchovávanie vakcín pri teplote 2-8 st. Celzia v chladiacom boxe, nesmú zmrznúť
- miesto aplikácie očkovacej látky - deltoidný sval, najlepšie nedominantnej hornej končatiny
- aplikácia intramuskulárne, s doporučenou dĺžkou ihly 25mm

Všeobecné kontraindikácie

- súčasne prebiehajúce akútne stredne ťažké a ťažké ochorenie
- anafylaktická reakcia na očkovaciu látku a jej zložky (napr. vaječný bielok, streptomycín, neomycín, želatína...)
- iná závažná reakcia v príčinnej súvislosti s predchádzajúcim očkovaním
- febrilné ochorenie, oslabenie a včasná rekonvalescencia, aktívna tuberkulóza

Očkovanie v tehotenstve a počas dojčenia

- prvé tri mesiace gravidity – relatívna KI
- Kombinované očkovanie proti tetanu a záškrtu je jediným, ktoré sa rutinne podáva vnímavým tehotným ženám pokiaľ nemajú kompletne primárne očkovanie
- *Potvrdené tehotenstvo je kontraindikáciou očkovania živými atenuovanými vakcínami /proti rubeole, osýpkam, príušniciam, vírusu detskej obrny/.*

Stavy vyžadující individuální přístup

- dospelí alergici
- imunodeficientní pacienti
- pacienti po transplantácií krvotvorných buniek a solídnych orgánov
- splenektomovaní a asplenickí pacienti
- pacienti s chronickým ochorením

Očkovanie a vybavenie ambulancie

- fungujúca chladnička s obsahom minimálne 70l s nastavenou teplotou 4 st.C
- prenosný chladiaci box alebo chladiaca taška z pevného materiálu, dostatočná zásoba zmrazených chladiacich náplní
- tenké injekčné ihly s dĺžkou 25mm na intramuskulárne podanie vakcín ,injekčné striekačky obsahu 1ml., alkoholové dezinfekčné roztoky (napr. Cuttasept, Septonex plus)

Očkovanie a vybavenie ambulancie

- ručný dýchací prístroj, masku na inhaláciu kyslíka, kyslíkovú fľašu
- liečivá na zvládnutie anafylaktickej reakcie: infúzne roztoky, Adrenalin 1mg/1ml inj. Dithiaden inj., Hydrocortison amp. (ekv.), Diazepam inj., Diazepam Desitin rectal tube Ventolin spray, Becotide spray
- intravenózne flexné kanyly, infúzne súpravy,, injekčné ihly a striekačky viacerých veľkostí

Očkovanie a lekár

Cielené otázky:

- Máte nejaké akútne problémy, horúčku, bolesti hlavy, brucha, hnačku?
- Užívate aj iné lieky ako máte predpísané mnou? Homeopatiká?
- Máte nejakú známu alergiu?
Na antibiotiká, slepačie vajce?

Očkovanie a lekár

- Odpadli ste niekedy pri injekcii?
- Nie je niekto z Vašich blízkych známych vážnejšie chorý (možný kontakt s ID pacientom)?
- Neboli ste v poslednom mesiaci očkovaný iným lekárom, nemali ste podanú transfúziu krvi alebo plazmy?

Očkovanie a lekár

- Pacientov starších a dementných očkuje v prítomnosti príbuzných alebo opatrovateľov, od ktorých odoberá objektívnu anamnézu
- Tieto všeobecné odporúčania dodržiava i pri masových skupinových očkovaníach organizovaných zamestnávateľmi na pracoviskách.

Očkovanie a zdravotná sestra

Je vaša zdravotná sestra zaočkovaná proti VHB a mala podanú i booster dávku ?

- kontroluje dostatočnú zásobu očkovacej látky proti tetanu
- protišokovovú sadu má sústredenú na dostupnom mieste, pravidelne v mesačných intervaloch kontroluje expiračnú dobu jednotlivých liečiv (Adrenalin) a zapíše to do osobitného záznamu

Očkovanie a zdravotná sestra

- kontroluje dobu expirácie podávanej očkovacej látky, zahreje ampulu v dlani a skontroluje vzhľad obsahu ampule po pretrepaní, po nasatí obsahu do striekačky vytlačí nasatý vzduch. Po podaní vakcíny *vždy prelepí miesto vpichu náplastou s vankúšikom*
- vakcínu podáva pacientovi sediacemu na vyšetrovacom lôžku

Očkovanie a zdravotná sestra

- pacienta poučí o nutnosti počkať v čakárni, skontroluje ho po 15 a 30 minútach.
- pokiaľ sa nevyskytne žiadna včasná reakcia, dá pacientovi potvrdenie o návšteve lekára do zamestnania i potvrdenie o očkovaní s termínom podania ďalšej dávky *a telefónnym číslom do ambulancie a príslušnej LSPP, pre prípad vzniku nežiadúcej reakcie po očkovaní*

Očkovanie a zdravotná sestra

- urobí záznam na určenom mieste zdravotnej dokumentácie, kde uvedie dátum a čas očkovania, názov použitej vakcíny, jej výrobcu a číslo šarže, veľkosť dávky, spôsob aplikácie, svoj podpis
- záznam o očkovaní dá vždy podpísať ordinujúcemu lekárovi

Status dospelého pacienta

- ukončené kompletne primárne očkovanie:
bez booster dávky: TBC, záškrt, čierny kašeľ, detská obrna, mumps, ružienka, osýpky – 25 r.
- od r. 2012 – VHB, HIB
- s nutnosťou booster dávky: tetanus
- v 24.r. života, následne á 10-rokov
- muži, ktorí absolvovali ZVS - cca v 30.r.

Ďakujem za pozornosť